

насінин у фазу повних сходів кількість проростків складала 377-370 шт/м², то збільшення норми висіву до 4,5; 5,0 до 5,5 млн/га схожих насінин забезпечило відповідно таку їх кількість - 418-408; 462-448; 507-493 шт/м². Така ж закономірність спостерігається за кількістю рослин у період їх входу у зимівлю.

Таким чином, за період від сівби до входу озимої пшениці в зиму було втрачено відносно норм висіву 4,0;4,5; 5,0 млн/га схожих насінин 16,3; 18; 19,3 відсотки рослин. Значна кількість дослідників вважають, що найбільша загибель рослин спостерігається за осінній період вегетації, проте певна їх частина з цим не погоджується.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Панченко Т.В., Ткачук В.М. Елементи структури врожайності сучасних сортів пшениці озимої та їх кореляційний зв'язок. : Матер. держ. наук. практи. конференції молодих вчених, аспірантів, докторантів. Частина 2. «Наукові пошуки молоді в третьому тисячолітті» м. Біла Церква 19–20 травня 2016 р. С. 27–28.

2. Панченко Т.В., Покотило І.А. Зміна густоти рослин пшениці озимої у період вегетації залежно від ланки сівозміни в умовах дослідного поля НВЦ БНАУ. Матер. міжнародної наук. практи. конференції «Сучасні проблеми ведення сільського господарства та підготовки фахівців аграрного профілю» м. Біла Церква 15 лютого 2018 р. С.18–19.

УДК 633.853.49”324”:631.524.85

БАБУРЕНКО С., ГАЙЧЕНЯ М.В., КЛЕЦЕНКО В.І., магістранти

Науковий керівник – **ШОХ С.С.,** канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ МОРОЗОСТІЙКОСТІ СОРТОВИХ ПОПУЛЯЦІЙ РІПАКУ ОЗИМОГО

Досліджено особливості морозостійкості в сортових популяціях ріпаку. Проаналізовано рівень морозостійкості та стан перезимівлі у досліджуваних сортів. Виявлено високу морозостійкість у сортів ріпаку озимого. Так, найбільш морозостійким в дослідженнях виявився сорт Геліо- 8,6 бала, що на 0,1 бала більше за стандарт - Чорний велетень (8,5 бала).

Ключові слова: ріпак озимий, морозостійкість, сорт, високий рівень, бал стійкості.

В Україні збільшення виробництва олійних культур стає гострою проблемою, яка можливо вирішити за рахунок використання біологічних можливостей ріпаку. В багатьох країнах підвищений інтерес до ріпаку зумовлений також високою пристосованістю рослини до помірного клімату і високою продуктивністю сучасних сортів, удосконаленою технологією вирощування і збільшенням потреби в олії як сировини для виробництва. Особливу цінність становить ріпакова олія як альтернативне джерело енергії та для виробництва екологічного біопального.

Вирощування ріпаку в Україні є досить рентабельним та прибутковим для багатьох сільськогосподарських підприємств. Врожайність ріпаку залежить від багатьох чинників, які зумовлені абіотичними та біотичними факторами.

Вивчення та аналіз біологічних особливостей сортів ріпаку озимого та формування морозостійкості у рослин є метою проведення досліджень даної роботи.

Дослідження проводились протягом 2018-2019 рр. Об'єкт досліджень – сортові популяції ріпаку озимого: Чорний велетень (стандарт), Кронос, Геліо, Донгон, ОПБН 18.

Всі спостереження в досліді виконували відповідно до методичних рекомендацій з проведення досліджень на ріпаку.

За роки досліджень погодні умови сприяли розвитку рослин та визначенню кращих за морозостійкістю зразків. Погодні умови восени без різких температурних коливань поступово переходили до нульових температур взимку. По кількості опадів та вологості ґрунту періоди осінь-зима та зима-весна сприяли розвитку ріпаку озимого перед входженням в зиму.

В дослідженнях проаналізували морозостійкість та стан перезимівлі у досліджуваних сортових популяцій (табл. 1).

Таблиця 1 – Морозостійкість та стан перезимівлі ріпаку озимого (середнє за 2018–2019 рр.)

Сортові популяції	Морозостійкість		Стан перезимівлі	
	бал	відхилення ±	бал	відхилення ±
Чорний велетень (стандарт)	8,5	-	8,4	-
Кронос	3,8	-4,7	5,2	-3,2
Геліо	8,6	+0,1	8,4	-
Донгон	7,2	-1,3	8,0	-0,4
ОПБН 18	7,4	-1,1	7,9	-0,5
НІР ₀₅	0,2	-	1,6	-

Аналізуючи морозостійкість сортових популяцій ріпаку озимого найбільш морозостійким виявився сорт Геліо – 8,6 бала, що на 0,1 бала більше за стандарт Чорний велетень (8,5 бала). Сорт ОПБН 18 за показником був дещо меншим за стандартний сорт – 7,4 бала. Найменш морозостійкими виявились сорт Кронос – 3,8 бали, що на 4,7 бали менше.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамик М.І., Гайдаш В.Д., Гуринович С.Й. та ін. Ріпак ярий. Івано-Франківськ: "Ярець". 2003. 82 с.
2. Древе Віллі, Мельник Олександр. Виробництво ріпаку, перспективи і реальність. Пропозиція. 2003. № 11. С. 54–55.
3. Оверченко Б. Озимому ріпаку – стабільний та високий урожай. Пропозиція. 2000. № 7. С. 42–44.
4. Рекомендації по вирощуванню ріпаку ярого в умовах південного Степу України / Чехов А.В., Гуцаленко А.П., Мінковський А.Є., Салатенко В.Н. та ін. Запоріжжя, 2005. 15 с.
5. Ріпак / За ред. В. Д. Гайдаша. Івано-Франківськ: Сіверсія, 1998. 224 с.
6. Шелудько О. Світові тенденції у виробництві ріпакового біопалива. Пропозиція. 2002. № 6. 44 с.

УДК 633.11«324»

ПАНЧЕНКО М.Т., студент 4 курсу

СТОЛІТНЯ В.А., магістрант

Науковий керівник – **ПАНЧЕНКО Т.В.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОРОСТАННЯ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ СОРТУ ЗОЛОТОКОЛОСА ЗА РІЗНИХ НОРМ ВИСІВУ

В умовах виробництва нерідко важко отримати нормальні сходи пшениці озимой із-за недостатньої кількості в ґрунті продуктивної вологи в орному та посівному шарах ґрунту. Це є часто однією з основних причин зниження густоти рослин, продуктивного кущіння, а значить і продуктивного стеблостою, величини урожайності. Особливо великі труднощі в отриманні своєчасних сходів пшениці озимой бувають за розміщенням її після непарових попередників.

Ключові слова: пшениця озима, норма висіву, проростання насіння, вологість ґрунту, сорт Золотоколоса.

У сівозміні після попередників пшениці озимой часто, внаслідок висушування поверхневого, а інколи і орного шарів ґрунту, спостерігається велика розтяжність періоду «сівба-сходи». Панченко Т.В. [1] стверджує, що попередники суттєво впливають на накопичення вологи в ґрунті перед сівбою. За даними досліджень Бондаренка В.І. з співавторами [2], в окремі роки після непарових попередників з'явлення сходів буває тільки на 29-30-й день. Найбільша тривалість періоду «сівба-сходи» в пшениці озимой, за даними цих авторів, була після кукурудзи, зібраної на зерно і силос МВС.

Оптимальна вологість чорноземів для проростання насіння пшениці озимой знаходиться в межах 17-20 % до повітряно-сухого стану [3] За вологості ґрунту більше 22 % проростання насіння пшениці в умовах півдня України затримується в зв'язку з погіршенням аерації.